

ingediend op **1623** (2022-2023) – Nr. 1
10 maart 2023 (2022-2023)

Voorstel van resolutie

van Meyrem Almaci, Mieke Schauvliege en Ludwig Vandenhove

tot instelling van een verbod
op het doden van eendagskuikens

TOELICHTING

Het doden van mannelijke eendagskuikens

In 2021 werden in Vlaanderen bijna 24 miljoen mannelijke kuikens de dag van hun geboorte onmiddellijk gedood. Dat zijn er meer dan 65.000 per dag. De reden: mannelijke kuikens brengen te weinig op. Ze kunnen geen eieren leggen en ze groeien te traag om als vleeskip te dienen. Daarom worden de kuikens vlak na de geboorte gesorteerd: de mannelijke kuikens worden vergast en de vrouwelijke kuikens gaan naar de boerderijen. De mannelijke kuikens worden nadien verwerkt in diervoeding (petfood). Er is allang eensgezindheid dat die praktijk ethisch niet te verdedigen is. In 2019 oordeelde de rechtbank van Leipzig al dat het doden van een dier, louter om het gebrek van economisch nut, niet legitiem is. In de Europese Unie gaat het elk jaar om 330 miljoen kuikens die vergast of zelfs vernalen (verhakseld, versnipperd) worden.

Geslachtsbepaling van het embryo

Toch kunnen er nu al stappen worden ondernomen om veel van dat leed te vermijden. Al sinds 2013 bestaan er alternatieve technieken om al van in het ei het geslacht van het kuiken te bepalen: de zogenaamde in-ovogeslachtsbepaling of 'in-ovo sexing'. Die technologieën zijn erg divers en zijn te clusteren in drie grote groepen: optische technieken, chemische analysetechnieken en DNA-analysetechnieken. Bij die technologieën wordt de eierschaal al dan niet doorgeprikt. Idealiter gebeurt de geslachtsbepaling zo vroeg mogelijk. Onderzoek toont immers aan dat het embryo voor de zevende dag nog geen pijn voelt. Na de veertiende dag zou het embryo wel zeker pijn ondervinden.

Een aantal technieken maken het mogelijk om het geslacht van een embryo te bepalen voor het ei uitkomt. Naargelang van de gebruikte techniek kan dat vroeger of later. Bij de niet-invasieve optische techniek AAT (Agri Advanced Technologies) wordt op de dertiende dag gekeken naar de kleur van de veertjes van een kuiken. Witte veertjes wijzen op een mannelijk kuiken, bruine veertjes op een vrouwelijk kuiken. Het nadeel van die techniek is dat ze net te laat het geslacht kan bepalen en alleen kan worden uitgevoerd op bruine eieren. Drie andere invasieve technieken kunnen al uitgevoerd worden op de negende dag. Het geslacht wordt dan bepaald aan de hand van de aanwezigheid van bepaalde hormonen in de allantoïsvloeistof. Bij de geslachtsbepalingstechniek van Seleggt en Plantegg wordt er met behulp van een laser een klein gaatje in de eierschaal gemaakt en bij die van In Ovo wordt het gaatje met een naald gemaakt. Via diverse laboratoriumtechnieken zoals Elisa, PCR en massaspectrometrie wordt vervolgens het geslacht bepaald.

Verder onderzoek wordt op vraag van de minister uitgevoerd door de afdeling MeBioS van de KU Leuven om nog vroeger het geslacht te kunnen bepalen. Drie verschillende technieken worden onderzocht: NIR-spectroscopie (NIR: nabij-infrarood, optisch), gasanalyse (chemisch) en microfluïdische sensortechnologie (chemisch of DNA).

Andere Europese landen gingen Vlaanderen al voor. In Duitsland en Italië is het doden van eendagshaantjes verboden. In Frankrijk en Oostenrijk is de praktijk alleen toegestaan als de kuikens gebruikt worden als dierenvoeding. Die landen zetten massaal in op alternatieve screening om het geslacht van kuikens te bepalen als ze nog in het ei zitten en voor ze levensvatbaar zijn. In Frankrijk hadden broederijen tot eind 2022 de tijd om zich met detectieapparatuur uit te rusten. In Duitsland is het sinds 1 januari 2022 verboden om kuikens te pletten of te

vergassen. De Duitse regering kondigde ook aan dat vanaf 2024 de selectie van eieren op sekse vóór de zesde dag zal moeten plaatsvinden. In Wallonië is het pletten van kuikens sinds 2021 verboden, terwijl vergassing nog wel is toegestaan. In de Nederlandse Tweede Kamer werd op 15 juni 2021 een motie aangenomen die het doden van eendagshaantjes verbiedt. In het Vlaams Parlement werd een voorstel van resolutie van Els Robeyns in 2016 jammer genoeg verworpen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 564/1).

Verder onderzoek

In 2015 verklaarde minister Ben Weyts dat de alternatieve technologieën nog niet betrouwbaar genoeg waren om onmiddellijk een verbod op het doden van de kuikens in te stellen. Ondertussen zijn echter heel wat jaren verstreken. En hoewel het zeker een goede zaak is dat verder onderzoek wordt uitgevoerd om de in-ovogeslachtsbepaling nog te verbeteren, zijn volgens de indieners van dit voorstel van resolutie de alternatieve technieken anno 2023 al voldoende ver ontwikkeld om onmiddellijk aan de barbaarse praktijk van het vernietigen van de eendagshaantjes een einde te maken en in de toekomst de termijn waarin het geslacht bepaald wordt, nog verder te verkorten in navolging van de beslissingen daarover in de andere lidstaten van de Europese Unie.

De Vlaamse broeierijsector heeft in 2021 overigens al ervaring opgedaan met in-ovo sexing. Op vraag van klanten werden er broedeieren gesekt in een Nederlandse broeierij waar in-ovo sexing als operationele techniek beschikbaar is. Voor de verkoop in de Bio-Planetwinkels van Colruyt werd het doden van eendagshaantjes al gebannen door het toepassen van de Seleggttechniek (screening in ovo na negen dagen). De meerkosten daarvan zijn verwaarloosbaar. Uit de praktijk in Frankrijk blijkt dat het gaat om amper 1 eurocent per zes eieren.

Ten slotte is het van belang dat het doden van eendagskuikens zo snel mogelijk op Europees niveau verboden wordt, zodat de Vlaamse bedrijven geen concurrentienadeel ondervinden. De Europese Unie herziet momenteel haar wetgeving over dierenwelzijn. De Europese Commissie, die verantwoordelijk is voor het voorstellen van een nieuwe wet in 2023, overweegt de mogelijkheid van een verbod op het afmaken van kuikens in de hele EU. Stella Kyriakides, de commissaris die met het dossier belast is, verklaarde dat “het ruimen van grote aantallen eendagskuikens uiteraard een ethisch probleem is”.

Er bestaat een breed draagvlak in de hele EU voor een verbod op het doden van kuikens. Dat bleek uit resultaten van de raadpleging die de Commissie daarover heeft gehouden: 94 procent van de bijna zestigduizend respondenten was voorstander van een verbod op die praktijk.

Voor de indieners van dit voorstel van resolutie zijn er dus geen goede redenen meer te bedenken om te wachten met de invoering van een verbod op het doden van de eendagshaantjes, ook in Vlaanderen. De toepassing van de geslachtsbepaling via de Seleggtmethode staat op punt, en is voldoende effectief en precies.

Een dierwaardig leven, niet alleen voor kippen maar ook voor haantjes

Een alternatief voor de in-ovo sexing, dat in bepaalde gevallen en voor een niche-markt kan worden toegepast, is de haantjes gewoon geboren laten worden en laten opgroeien. Lidl in Nederland maakt die keuze en werkt daarvoor samen met het bedrijf Kipster. De haantjes van Kipster eten voer dat gemaakt is van reststromen uit de voedingsindustrie, zoals gebroken beschuiten. Met dat circulaire voer verkleint het bedrijf de milieudruk van zijn eieren en vlees. De dieren van Kipster

zorgen voor de opwaardering van organische reststromen tot hoogwaardig voedsel voor de mens. Zo leveren de hanen en hennen van Kipster een bijdrage aan de strijd tegen voedselverspilling, terwijl een reguliere vleeskip het circulaire voer in die vorm niet of nauwelijks aankan.

Meyrem ALMACI
Mieke SCHAUVLIEGE
Ludwig VANDENHOVE

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat:
 - 1° in Vlaanderen jaarlijks meer dan 23 miljoen mannelijke kuikens op de dag van hun geboorte afgemaakt worden;
 - 2° er al voldoende ontwikkelde technologische alternatieven voorhanden zijn om het geslacht van embryo's in het ei te bepalen en zo het doden van kuikens na de geboorte te vermijden;
 - 3° het zinloos doden van eendagshaantjes in Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk en Italië al verboden is;
 - 4° Duitsland de ambitie heeft om in de toekomst de vaststelling van het geslacht voor de zesde dag te laten plaatsvinden;
 - 5° een raadpleging van de Europese Commissie aantoonde dat er een groot draagvlak bestaat voor een verbod op het zinloos doden van eendagskuikens;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
 - 1° naar het voorbeeld van andere EU-lidstaten ook een verbod in te stellen op het zinloos doden van eendagshaantjes in Vlaanderen;
 - 2° het onderzoek naar de verschillende technologieën om het geslacht van de embryo's al in het ei te bepalen, voort te zetten, zodat de screening zo snel, zo accuraat en zo vroeg mogelijk kan plaatsvinden;
 - 3° daartoe zo veel mogelijk samen te werken met andere Europese lidstaten en met het Waalse Gewest;
 - 4° haar inspanningen voort te zetten om zo snel mogelijk te komen tot een Europees verbod op het doden van eendagshaantjes;
 - 5° steun uit te trekken voor bedrijven of projecten die op een duurzame wijze ook aan haantjes een dierwaardig leven willen geven.

Meyrem ALMACI
Mieke SCHAUVLIEGE
Ludwig VANDENHOVE